

Ισότητα μεταξύ ανδρών και γυναικών

Η ισότητα μεταξύ γυναικών και ανδρών είναι ένας από τους στόχους της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Με την πάροδο του χρόνου, η νομοθεσία, η νομολογία και οι τροποποιήσεις των Συνθηκών συνέβαλαν στην ενίσχυση αυτής της αρχής και της εφαρμογής της στην ΕΕ. Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο ήταν ανέκαθεν ένθερμος υποστηρικτής της αρχής της ισότητας ανδρών και γυναικών.

Νομική βάση

Από το 1957, η αρχή σύμφωνα με την οποία άνδρες και γυναίκες πρέπει να λαμβάνουν ίση αμοιβή για εργασία ίσης αξίας κατοχυρώθηκε στις Συνθήκες της ΕΕ (σήμερα: άρθρο 157 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΛΕΕ)). Το άρθρο 153 της ΣΛΕΕ επιτρέπει στην ΕΕ να δρα στον ευρύτερο τομέα των ίσων ευκαιριών και της ίσης μεταχείρισης σε θέματα εργασίας και απασχόλησης, και, στο πλαίσιο αυτό, το άρθρο 157 της ΣΛΕΕ επιτρέπει τη θετική δράση για την ενίσχυση της θέσης των γυναικών. Επιπλέον, το άρθρο 19 της ΣΛΕΕ δίνει τη δυνατότητα θέσπισης νομοθεσίας για την καταπολέμηση των πάσης φύσεως διακρίσεων, περιλαμβανομένων των διακρίσεων λόγω φύλου. Βάσει των άρθρων 79 και 83 της ΣΛΕΕ εγκρίθηκε νομοθεσία κατά της εμπορίας ανθρώπων, ιδίως γυναικών και παιδιών, και το πρόγραμμα «Δικαιώματα, Ισότητα και Ιθαγένεια» χρηματοδοτεί, μεταξύ άλλων, μέτρα που συμβάλλουν στην εξάλειψη της βίας κατά των γυναικών, με βάση το άρθρο 168 της ΣΛΕΕ.

Στόχοι

Η Ευρωπαϊκή Ένωση εδράζεται σε ένα σύνολο αξιών, στις οποίες συμπεριλαμβάνεται η ισότητα, και προάγει την ισότητα μεταξύ γυναικών και ανδρών (άρθρο 2 και άρθρο 3 παράγραφος 3 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση (ΣΕΕ)). Οι στόχοι αυτοί κατοχυρώνονται στο άρθρο 21 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων. Επιπλέον, το άρθρο 8 της ΣΛΕΕ αναθέτει στην Ένωση το καθήκον της εξάλειψης των ανισοτήτων και της προώθησης της ισότητας μεταξύ ανδρών και γυναικών σε όλες τις δράσεις της (η συγκεκριμένη έννοια είναι επίσης γνωστή ως «ενσωμάτωση της διάστασης του φύλου»). Η Ένωση και τα κράτη μέλη έχουν δεσμευθεί, στη δήλωση αριθ. 19 που προσαρτάται στην τελική πράξη της διακυβερνητικής διάσκεψης η οποία ενέκρινε τη Συνθήκη της Λισαβόνας, να καταπολεμήσουν «όλες τις μορφές οικογενειακής βίας [...] για την πρόληψη και τιμωρία αυτών των εγκληματικών πράξεων και για την υποστήριξη και προστασία των θυμάτων».

Επιτεύγματα

A. Κύριες νομοθετικές εξελίξεις

Στην νομοθεσία της ΕΕ, που εγκρίθηκε ως επί το πλείστον με τη συνήθη νομοθετική διαδικασία, περιλαμβάνονται:

- οδηγία 79/7/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 19ης Δεκεμβρίου 1978, περί της προοδευτικής εφαρμογής της αρχής της ίσης μεταχείρισεως μεταξύ ανδρών και γυναικών σε θέματα κοινωνικής ασφαλίσεως·
- οδηγία 92/85/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 19ης Οκτωβρίου 1992, σχετικά με την εφαρμογή μέτρων που αποβλέπουν στη βελτίωση της υγείας και της ασφάλειας κατά την εργασία των εγκύων, λεχώνων και γαλουχουσών εργαζομένων·
- οδηγία 2004/113/ΕΚ του Συμβουλίου, της 13ης Δεκεμβρίου 2004, για την εφαρμογή της αρχής της ίσης μεταχείρισης ανδρών και γυναικών στην πρόσβαση σε αγαθά και υπηρεσίες και την παροχή αυτών·
- το 2006, μια σειρά από προηγούμενες νομοθετικές πράξεις καταργήθηκαν και αντικαταστάθηκαν από ένα νέο νομοθετικό κείμενο, την οδηγία 2006/54/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 5ης Ιουλίου 2006^[1], για την εφαρμογή της αρχής των ίσων ευκαιριών και της ίσης μεταχείρισης ανδρών και γυναικών σε θέματα εργασίας και απασχόλησης (αναδιατύπωση). Η οδηγία αυτή περιέχει ορισμούς για την άμεση και έμμεση διάκριση, την παρενόχληση και τη σεξουαλική παρενόχληση. Επίσης, ενθαρρύνει τους εργοδότες να λαμβάνουν προληπτικά μέτρα για την καταπολέμηση της σεξουαλικής παρενόχλησης, και προβλέπει την ίδρυση, στα κράτη μέλη, φορέων αρμόδιων για την προώθηση της ίσης μεταχείρισης μεταξύ ανδρών και γυναικών. Επί του παρόντος, το Κοινοβούλιο επιδιώκει την αναθεώρηση αυτής της οδηγίας όσον αφορά τις προβλέψεις σχετικά με την ίση αμοιβή^[2] και έχει εγκρίνει έκθεση εφαρμογής βάσει ορισμένων μελετών που εκπονήθηκαν για λογαριασμό της Υπηρεσίας Έρευνας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου (ΥΕΕΚ)·
- οδηγία 2010/18/ΕΕ του Συμβουλίου, της 8ης Μαρτίου 2010, σχετικά με την εφαρμογή της αναθεωρημένης συμφωνίας-πλαίσιου για τη γονική άδεια που συνήφθη από τις οργανώσεις BUSINESSSEUROPE, UEAPME, CEEP και ETUC και με την κατάργηση της οδηγίας 96/34/ΕΚ·
- οδηγία 2010/41/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 7ης Ιουλίου 2010, για την εφαρμογή της αρχής της ίσης μεταχείρισης ανδρών και γυναικών που ασκούν αυτοτελή επαγγελματική δραστηριότητα και για την κατάργηση της οδηγίας 86/613/ΕΟΚ του Συμβουλίου·
- οδηγία 2011/36/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 5ης Απριλίου 2011, για την πρόληψη και την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων

[1]Με την αναδιατυπωμένη οδηγία καταργείται επίσης η οδηγία 76/207/ΕΟΚ, η οποία είχε τροποποιηθεί με την οδηγία 2002/73/ΕΚ.

[2]Βλέπε το ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, της 24ης Μαΐου 2012, που περιέχει συστάσεις προς την Επιτροπή για την εφαρμογή της αρχής της ίσης αμοιβής εργαζόμενων ανδρών και γυναικών για ίση εργασία ή εργασία ίσης αξίας — ΕΕ C 264Ε της 13.9.2013, σ. 75.

και για την προστασία των θυμάτων της, καθώς και για την αντικατάσταση της απόφασης-πλαίσιο 2002/629/ΔΕΥ του Συμβουλίου. Η οδηγία αυτή προβλέπει την ευθυγράμμιση των κυρώσεων για την εμπορία ανθρώπων σε όλα τα κράτη μέλη και των μέτρων υποστήριξης για τα θύματα, και καλεί τα κράτη μέλη «να εξετάσουν το ενδεχόμενο λήψης μέτρων για την ποινικοποίηση της χρήσης υπηρεσιών που αποτελούν αντικείμενο της εκμετάλλευσης [...] εφόσον ο χρήστης γνωρίζει ότι το άτομο που παρέχει τις υπηρεσίες είναι θύμα [εμπορίας]» προκειμένου να αποθαρρύνεται η ζήτηση· δημιουργεί επίσης το γραφείο του ευρωπαϊού συντονιστή για την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων·

- οδηγία 2011/99/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 13ης Δεκεμβρίου 2011, περί της ευρωπαϊκής εντολής προστασίας με σκοπό την προστασία ενός ατόμου «έναντι αξιόποινης πράξης που μπορεί να θέσει σε κίνδυνο τη ζωή, τη σωματική ή ψυχική ακεραιότητα, την αξιοπρέπεια, την προσωπική ελευθερία ή τη γενετήσια ακεραιότητά του», η οποία επιτρέπει στην αρμόδια αρχή άλλου κράτους μέλους να συνεχίσει να προστατεύει τον ενδιαφερόμενο στο άλλο αυτό κράτος μέλος· η οδηγία αυτή ενισχύεται από τον κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 606/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 12ης Ιουνίου 2013, για την αμοιβαία αναγνώριση μέτρων προστασίας σε αστικές υποθέσεις, ο οποίος διασφαλίζει την αναγνώριση των μέτρων πολιτικής προστασίας σε όλη την ΕΕ·
- οδηγία 2012/29/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 25ης Οκτωβρίου 2012, για τη θέσπιση ελάχιστων προτύπων σχετικά με τα δικαιώματα, την υποστήριξη και την προστασία θυμάτων της εγκληματικότητας και για την αντικατάσταση της απόφασης-πλαίσιο 2001/220/ΔΕΥ του Συμβουλίου.

B. Πρόοδος όσον αφορά τη νομολογία του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΔΕΕ)

Το ΔΕΕ έχει διαδραματίσει σημαντικό ρόλο στην προώθηση της ισότητας μεταξύ ανδρών και γυναικών. Παρατίθενται οι σημαντικότερες αποφάσεις σχετικά με την ισότητα:

- απόφαση Defrenne II, της 8ης Απριλίου 1976 (Υπόθεση 43/75): το Δικαστήριο δέχθηκε το άμεσο αποτέλεσμα της αρχής της ίσης αμοιβής μεταξύ ανδρών και γυναικών εργαζομένων. Έκρινε ότι η αρχή αυτή ισχύει όχι μόνο για τις ενέργειες των δημοσίων αρχών, αλλά ότι καλύπτει και όλες τις συμβάσεις που έχουν σκοπό να ρυθμίσουν κατά συλλογικό τρόπο την έμμισθη εργασία·
- απόφαση Bilka, της 13ης Μαΐου 1986 (Υπόθεση C-170/84): το Δικαστήριο έκρινε ότι ένα μέτρο που αποκλείει τους εργαζομένους μερικής απασχόλησης από ένα επαγγελματικό συνταξιοδοτικό σύστημα συνιστά «έμμεση διάκριση» και είναι, ως εκ τούτου, αντίθετο με το παλαιό άρθρο 119 της Συνθήκης ΕΟΚ εάν επηρεάζει πολύ μεγαλύτερο αριθμό γυναικών παρά ανδρών, εκτός αν μπορεί να αποδειχθεί ότι ο εν λόγω αποκλεισμός δικαιολογείται από αντικειμενικούς παράγοντες άσχετους προς οποιαδήποτε διάκριση λόγω φύλου·
- απόφαση Barber, της 17ης Μαΐου 1990 (Υπόθεση C-262/88): το Δικαστήριο αποφάσισε ότι οι επαγγελματικές συντάξεις κάθε είδους συνιστούν αμοιβή υπό την

έννοια του πρώην άρθρου 119 και, ως εκ τούτου, η αρχή της ίσης μεταχείρισης εφαρμόζεται και σε αυτές. Το Δικαστήριο απεφάνθη ότι οι άνδρες πρέπει να μπορούν να απολαύουν των δικαιωμάτων τους ως προς τη σύνταξη ή τη σύνταξη επιζώντος συζύγου στην ίδια ηλικία με τις γυναίκες συναδέλφους τους·

- απόφαση Marschall, της 11ης Νοεμβρίου 1997 (Υπόθεση C-409/95): το Δικαστήριο απεφάνθη ότι ένας εθνικός κανόνας ΕΚ που απαιτεί, σε ένα συγκεκριμένο τομέα όπου οι γυναίκες είναι λιγότερες από τους άνδρες, να δίδεται προτεραιότητα στην προαγωγή των γυναικών υποψηφίων («θετική διάκριση»), δεν απαγορεύεται από την κοινοτική νομοθεσία, υπό την προϋπόθεση ότι τα πλεονεκτήματα δεν παρέχονται αυτομάτως, ότι η υποψηφιότητα των ανδρών υποψηφίων εξετάζεται αντικειμενικά και ότι αυτοί δεν αποκλείονται a priori από την υποβολή αίτησης·
- απόφαση Test Achats, της 1ης Μαρτίου 2011 (Υπόθεση C-236/09): το Δικαστήριο έκρινε άκυρο το άρθρο 5, παράγραφος 2, της οδηγίας 2004/113/ΕΚ του Συμβουλίου δεδομένου ότι αντίκειται στην αρχή της ίσης μεταχείρισης ανδρών και γυναικών στην πρόσβαση σε αγαθά και υπηρεσίες και την παροχή αυτών. Κατά συνέπεια, για τους σκοπούς της ασφάλισης θα πρέπει να εφαρμόζεται σε άνδρες και γυναίκες το ίδιο σύστημα αναλογιστικού υπολογισμού για τον προσδιορισμό των ασφαλιστρών και των ασφαλιστικών παροχών.
- Απόφαση Korwin-Mikke της 31ης Μαΐου 2018 (υποθέσεις T-770/16 και T-352/17): Το Δικαστήριο αποφάνθηκε υπέρ της ακύρωσης των κυρώσεων που επιβλήθηκαν στον πολωνό ακροδεξιό βουλευτή του ΕΚ [Janusz Korwin-Mikke](#) από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο για σειρά αμφιλεγόμενων δηλώσεων που διατύπωσε στην ολομέλεια. Στην απόφασή του, το Δικαστήριο αποφάνθηκε ότι, ενώ η ελευθερία της έκφρασης συνιστά θεμελιώδες δικαίωμα το οποίο πρέπει να προστατεύεται, σύμφωνα με τον Κανονισμό του το Κοινοβούλιο δεν θα μπορούσε να προβλέπει τη δυνατότητα επιβολής κυρώσεων λόγω των δηλώσεων των βουλευτών παρά μόνο στην περίπτωση κατά την οποία αυτές «θίγουν την απρόσκοπτη λειτουργία του Κοινοβουλίου ή συνιστούν σοβαρό κίνδυνο για την κοινωνία, όπως οι προτροπές σε βία ή σε ρατσιστικό μίσος». Στο πλαίσιο αυτό, ο κανονισμός του ΕΚ τροποποιήθηκε πρόσφατα. Ο κώδικας αρμόζουσας συμπεριφοράς για τους βουλευτές του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου κατά την άσκηση των καθηκόντων τους, που εγκρίθηκε από το Προεδρείο στις 2 Ιουλίου 2018, αποτελεί παράρτημα του νέου Κανονισμού.

Γ. Πρόσφατες εξελίξεις

Ακολουθεί επισκόπηση της πιο πρόσφατης δράσης της ΕΕ στον τομέα της ισότητας μεταξύ ανδρών και γυναικών.

1. Το πολυετές δημοσιονομικό πλαίσιο (ΠΔΠ 2014-2020) και το πρόγραμμα για τα δικαιώματα, την ισότητα και την ιθαγένεια.

Το πρόγραμμα «Δικαιώματα, Ισότητα και Ιθαγένεια» χρηματοδοτεί έργα που αποσκοπούν στην επίτευξη της ισότητας των φύλων και του τερματισμού της βίας κατά των γυναικών (κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1381/2013 για τη θέσπιση του Προγράμματος «Δικαιώματα, Ισότητα και Ιθαγένεια» για την περίοδο 2014-2020). Μαζί

με το πρόγραμμα «Δικαιοσύνη» (κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1382/2013), διατέθηκαν στο πρόγραμμα αυτό 15 686 εκατομμύρια ευρώ έως το 2020 (κανονισμός αριθ. 1311/2013 για το ΠΔΠ). Το πρόγραμμα ενισχύει έξι προγράμματα της χρηματοδοτικής περιόδου 2007-2013, μεταξύ των οποίων το [πρόγραμμα Δάφνη III](#) (απόφαση αριθ. 779/2007/ΕΚ) και τα δύο τμήματα «Καταπολέμηση των διακρίσεων και Διαφορετικότητα» και «Ισότητα των Φύλων» του [προγράμματος «Απασχόληση και Κοινωνική Αλληλεγγύη»](#) (Progress) (απόφαση αριθ. 1672/2006/ΕΚ).

Στο παράρτημα του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1381/2013 επισημαίνεται ότι η προώθηση της ισότητας των φύλων θα χρηματοδοτηθεί από κοινού με άλλα μέτρα για την καταπολέμηση των διακρίσεων στο πλαίσιο της Ομάδας 1, στα οποία διατίθεται το 57% των πιστώσεων. Η καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών περιλαμβάνεται στην Ομάδα 2, η οποία έλαβε το 43% της συνολικής χρηματοδότησης του προγράμματος.

Για το 2019, στη γραμμή του προϋπολογισμού 33 02 02 (προώθηση της απαγόρευσης των διακρίσεων και της ισότητας) διατέθηκαν 37 262 000 ευρώ σε πιστώσεις αναλήψεων υποχρεώσεων, κάτι που αναλογεί σε αύξηση των πληρωμών σε σύγκριση με το 2015, το 2016, το 2017 και το 2018 και σημαίνει ότι η εφαρμογή του προγράμματος προχωρεί. Επιπλέον, στη γραμμή του προϋπολογισμού 33 02 01 διατέθηκαν 27 164 000 ευρώ (για την εξασφάλιση της προστασίας των δικαιωμάτων και την ενδυνάμωση των πολιτών) ως συμβολή στην επίτευξη στόχων όπως, μεταξύ άλλων, η προστασία των γυναικών από όλες τις μορφές βίας και η καταπολέμηση όλων των μορφών βίας κατά των γυναικών. Το ποσό αυτό επίσης αποτελεί αύξηση σε σχέση με την κατανομή του 2018.

Μια μελέτη που εκδόθηκε το φθινόπωρο του 2016 για λογαριασμό της Επιτροπής Δικαιωμάτων των Γυναικών και Ισότητας των Φύλων (FEMM) του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου παρέχει μια επισκόπηση του προϋπολογισμού της ΕΕ που δαπανάται για την ισότητα των φύλων^[3] σε επιλεγμένα κράτη μέλη.

2. Το Ευρωπαϊκό Ινστιτούτο για την Ισότητα των Φύλων (EIGE)

Τον Δεκέμβριο του 2006, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο ίδρυσαν το Ευρωπαϊκό Ινστιτούτο για την Ισότητα των Φύλων, με έδρα το Βίλνιους της Λιθουανίας, το οποίο έχει ως γενικό στόχο να βοηθήσει και να ενισχύσει την προώθηση της ισότητας των φύλων, συμπεριλαμβανομένης της ενσωμάτωσης της διάστασης του φύλου σε όλες τις ενωσιακές και εθνικές πολιτικές. Καταπολεμά επίσης τις διακρίσεις λόγω φύλου και αυξάνει την ευαισθητοποίηση για την ισότητα των φύλων, με την παροχή τεχνικής βοήθειας στα ευρωπαϊκά θεσμικά όργανα μέσω της συλλογής, ανάλυσης και διάδοσης δεδομένων και μεθοδολογικών εργαλείων (βλέπε επιγραμμικό Κέντρο Πόρων και Τεκμηρίωσης του EIGE: <http://eige.europa.eu/content/rdc>).

3. Το EIGE ως προεδρεύον του Δικτύου οργανισμών της ΕΕ στον τομέα της δικαιοσύνης και των εσωτερικών υποθέσεων (ΔΕΥ)

Το 2018, το EIGE άσκησε την προεδρία του Δικτύου οργανισμών της ΕΕ στον τομέα της δικαιοσύνης και των εσωτερικών υποθέσεων (ΔΕΥ). Το δίκτυο δημιουργήθηκε το 2006 και αποτελείται από εννέα οργανισμούς της ΕΕ που ασχολούνται με διάφορα ζητήματα δικαιοσύνης και ασφάλειας, όπως η μετανάστευση και η διαχείριση των

[3][http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2016/571393/IPOL_STU\(2016\)571393_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2016/571393/IPOL_STU(2016)571393_EN.pdf)

συνόρων, η καταπολέμηση της διακίνησης ναρκωτικών, του οργανωμένου εγκλήματος και της εμπορίας ανθρώπων, τα ανθρώπινα και τα θεμελιώδη δικαιώματα, καθώς και η ισότητα των φύλων. Όλο το 2018, το δίκτυο εξέτασε τον αντίκτυπο της ψηφιοποίησης στους οικείους τομείς δραστηριότητας των οργανισμών, με ιδιαίτερη έμφαση στους διαφορετικούς τρόπους με τους οποίους η τεχνολογία επηρεάζει τις νέες γυναίκες και τους νέους άντρες. Τα αποτελέσματα της έρευνας καταδεικνύουν τον τρόπο που οι οργανισμοί μπορούν να συμβάλλουν για να αναστρέψουν τους κινδύνους, να εξασφαλίσουν την ασφάλεια και να υποστηρίξουν την ισότητα στην Ευρώπη. Η τελική έκθεση και τα πορίσματα του δικτύου για το 2018 παρουσιάστηκαν κατά τη συνεδρίαση της επιτροπής FEMM του Μαρτίου 2019 και είναι διαθέσιμα στο διαδίκτυο (<https://eige.europa.eu/publications/eu-justice-and-home-affairs-agencies-cooperation-2018-final-report>).

4. Ο Χάρτης για τα δικαιώματα των γυναικών και η Στρατηγική δέσμευση για την ισότητα των φύλων την περίοδο 2016-2019

Στις 5 Μαρτίου 2010, Επιτροπή ενέκρινε τον Χάρτη για τα δικαιώματα των γυναικών με σκοπό να βελτιώσει την προώθηση της ισότητας μεταξύ ανδρών και γυναικών τόσο στην Ευρώπη και όσο και σε παγκόσμιο επίπεδο^[4].

Τον Δεκέμβριο του 2015, η Επιτροπή δημοσίευσε τη [Στρατηγική δέσμευση για την ισότητα των φύλων την περίοδο 2016-2019](#)^[5] ως συνέχεια και επέκταση της Στρατηγικής της Επιτροπής για την ισότητα μεταξύ ανδρών και γυναικών (2010-2015)^[6].

Η στρατηγική επικεντρώνεται στους ακόλουθους πέντε τομείς προτεραιότητας:

- [αύξηση της συμμετοχής των γυναικών στην αγορά εργασίας και ισότητα στην οικονομική ανεξαρτησία](#)
- [μείωση του χάσματος στους μισθούς, τις αποδοχές και τις συντάξεις λόγω φύλου και, συνεπώς, καταπολέμηση της φτώχειας των γυναικών](#)
- [προώθηση της ισότητας μεταξύ γυναικών και ανδρών στη λήψη αποφάσεων](#)
- [καταπολέμηση της βίας με βάση το φύλο και προστασία και στήριξη των θυμάτων](#)
- [προώθηση της ισότητας των φύλων και των δικαιωμάτων των γυναικών διεθνώς](#).

5. Σχέδιο δράσης για την ισότητα των φύλων 2016-2020

Στις 26 Οκτωβρίου 2015, το Συμβούλιο ενέκρινε το «Σχέδιο δράσης για την ισότητα των φύλων 2016-2020»^[7], βάσει του κοινού εγγράφου εργασίας της Επιτροπής και της Ευρωπαϊκής Υπηρεσίας Εξωτερικής Δράσης (EYED) με τίτλο «Ισότητα των φύλων και χειραφέτηση των γυναικών: Μεταμορφώνοντας τις ζωές των κοριτσιών και των

[4]<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=URISERV:em0033>

[5] Έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής σχετικά με μια Στρατηγική δέσμευση για την ισότητα των φύλων 2016-2019 (SWD(2015) 0278).

[6] Η ανταλλαγή απόψεων για τη νέα στρατηγική ξεκίνησε τον Σεπτέμβριο του 2014 με ένα εργαστήριο με θέμα «Μια νέα στρατηγική για την ισότητα των φύλων για την περίοδο μετά το 2015», το οποίο δρομολόγησε την προετοιμασία της έκθεσης πρωτοβουλίας της επιτροπής FEMM, οδηγώντας στην έγκριση του ψηφίσματος του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, της 9ης Ιουνίου 2015, σχετικά με την στρατηγική της ΕΕ για την ισότητα μεταξύ γυναικών και ανδρών μετά το 2015 (EE C 407 της 4.11.2016, σ. 2). Οι συλλογές στο εργαστήριο διατίθενται στον ιστότοπο του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου.

[7] Συμπεράσματα του Συμβουλίου σχετικά με το σχέδιο δράσης για θέματα φύλου 2016-2020, 26 Οκτωβρίου 2015.

γυναικών μέσα από την πολιτική εξωτερικών σχέσεων της ΕΕ 2016-2020»^[8]. Το νέο Σχέδιο δράσης για την ισότητα των φύλων τονίζει «την ανάγκη για πλήρη εφαρμογή των δικαιωμάτων των γυναικών και των κοριτσιών όσον αφορά την πλήρη και ίση άσκηση όλων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και θεμελιωδών ελευθεριών, και για επίτευξη της ισότητας των φύλων και της χειραφέτησης των γυναικών και των κοριτσιών».

6. Στόχοι Βιώσιμης Ανάπτυξης

Η Γενική Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών ενέκρινε, στις 25 Σεπτεμβρίου 2015, ψήφισμα σχετικά με το αναπτυξιακό θεματολόγιο για την περίοδο μετά το 2015, με τίτλο «Μετασχηματισμός του κόσμου μας: θεματολόγιο για τη βιώσιμη ανάπτυξη με ορίζοντα το 2030»^[9]. Το θεματολόγιο 2030 περιέχει 17 στόχους βιώσιμης ανάπτυξης (ΣΒΑ) και 169 σκοπούς, οι οποίοι τέθηκαν σε ισχύ την 1η Ιανουαρίου 2016. Οι ΣΒΑ βασίζονται στους αναπτυξιακούς στόχους της χιλιετίας (ΑΣΧ). Ωστόσο, αντίθετα με τους ΑΣΧ, οι οποίοι προορίζονται για ανάληψη δράσης μόνο στις αναπτυσσόμενες χώρες, οι ΣΒΑ ισχύουν για όλες τις χώρες. Ο ΣΒΑ 5, με τίτλο «Επίτευξη της ισότητας των φύλων και χειραφέτησης όλων των γυναικών και των κοριτσιών», περιέχει πέντε σκοπούς.

7. Προσχώρηση της ΕΕ στη Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης σχετικά με την πρόληψη και την καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών και της ενδοοικογενειακής βίας (Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης)

Η Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης σχετικά με την πρόληψη και την καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών και της ενδοοικογενειακής βίας (Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης), η οποία τέθηκε σε ισχύ το 2014, είναι το πρώτο νομικά δεσμευτικό διεθνές μέσο για την πρόληψη και την καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών και των κοριτσιών σε διεθνές επίπεδο. Θεσπίζει ένα ολοκληρωμένο πλαίσιο νομικών και πολιτικών μέτρων για την πρόληψη αυτών των πράξεων βίας, την υποστήριξη των θυμάτων και την τιμωρία των δραστών. Τον Νοέμβριο του 2017, είχε υπογραφεί από όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ, ενώ τον Μάρτιο του 2018 είχε κυρωθεί από 17 κράτη μέλη (Αυστρία, Βέλγιο, Κύπρος, Δανία, Εσθονία, Φινλανδία, Γαλλία, Γερμανία, Ιταλία, Μάλτα, Κάτω Χώρες, Πολωνία, Πορτογαλία, Ρουμανία, Σλοβενία, Ισπανία και Σουηδία). Η Σύμβαση προβλέπει επίσης την προσχώρηση στην ΕΕ, στον βαθμό που αναλογεί στις αρμοδιότητές της.

Τον Οκτώβριο του 2015, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή εξέδωσε έναν χάρτη πορείας σχετικά με την πιθανή προσχώρηση της ΕΕ στη Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης, τον οποίο ακολούθησαν δύο προτάσεις απόφασης του Συμβουλίου τον Μάρτιο του 2016, μία για την υπογραφή και μία για τη σύναψη (κύρωση) της Σύμβασης της Κωνσταντινούπολης εξ ονόματος της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Έπειτα από συζητήσεις που έλαβαν χώρα στο Συμβούλιο, αποφασίστηκε ότι το σχέδιο απόφασης σχετικά με την υπογραφή της Σύμβασης θα πρέπει να χωριστεί σε δύο αποφάσεις, μία για τη δικαστική συνεργασία σε ποινικές υποθέσεις και μία για το άσυλο και τη μη επαναπροώθηση. Οι δύο αυτές αποφάσεις του Συμβουλίου εγκρίθηκαν τον Μάιο του 2017, και στις 13 Ιουνίου 2017 η Επίτροπος Δικαιοσύνης, Καταναλωτών και

[8] 21.9.2015, SWD(2015) 0182.

[9] Ψήφισμα 70/1 της Γενικής Συνέλευσης του ΟΗΕ της 25ης Σεπτεμβρίου 2015.

Ισότητας των Φύλων, Věra Jourová, υπέγραψε τη Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης εξ ονόματος της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Η υπογραφή της Σύμβασης είναι το πρώτο στάδιο της διαδικασίας προσχώρησης της ΕΕ σε αυτήν. Για την προσχώρηση απαιτείται τώρα η έκδοση αποφάσεων του Συμβουλίου σχετικά με τη σύναψη της Σύμβασης. Σε επίπεδο Συμβουλίου, το πλαίσιο για τις συζητήσεις επί των νομοθετικών προτάσεων είναι η ομάδα εργασίας για τα θεμελιώδη δικαιώματα, τα δικαιώματα του πολίτη και την ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων (FREMP — διοργανικός φάκελος [2016/0063 \(NLE\)](#)), της οποίας οι συζητήσεις αυτήν την περίοδο εστιάζουν σε έναν κώδικα δεοντολογίας που καθορίζει τον τρόπο με τον οποίο η ΕΕ και τα κράτη μέλη της θα συνεργαστούν για την εφαρμογή της Σύμβασης.

Η σύναψη της προσχώρησης στη Σύμβαση απαιτεί τη συναίνεση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου.

Ο ρόλος του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο διαδραμάτισε σημαντικό ρόλο στην υποστήριξη των πολιτικών για τις ίσες ευκαιρίες, ιδίως μέσω της Επιτροπής Δικαιωμάτων των Γυναίκων και Ισότητας των Φύλων (FEMM). Στον τομέα της ίσης μεταχείρισης στην αγορά εργασίας, το Κοινοβούλιο ενεργεί με βάση τη συνήθη νομοθετική διαδικασία (συναπόφαση), για παράδειγμα όσον αφορά:

- την πρόταση οδηγίας σχετικά με τη βελτίωση της ισόρροπης εκπροσώπησης των φύλων σε θέσεις μη εκτελεστικών διοικητικών στελεχών των εισηγμένων στο χρηματιστήριο εταιρειών και συναφή μέτρα ([COM\(2012\)0614](#)) (βλέπε θέση του Κοινοβουλίου σε πρώτη ανάγνωση, που εγκρίθηκε στα τέλη του 2013)^[10].
- την αναθεώρηση της οδηγίας 92/85/ΕΟΚ (βλέπε ανωτέρω): σε πρώτη ανάγνωση^[11] το Κοινοβούλιο τάχθηκε υπέρ της επιμήκυνσης της περιόδου πλήρως αμειβόμενης άδειας μητρότητας, συγκεκριμένα σε 20 εβδομάδες^[12]. Καθώς δεν επιτεύχθηκε συμφωνία μεταξύ του Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με την πρόταση της Επιτροπής, η Επιτροπή απέσυρε την πρόταση και την αντικατέστησε με τον χάρτη πορείας για την πρωτοβουλία «Νέα αρχή για την αντιμετώπιση των προκλήσεων που αντιμετωπίζουν οι εργαζόμενες οικογένειες όσον αφορά την ισορροπία μεταξύ επαγγελματικής και προσωπικής ζωής»^[13].

---

[10] Το νομοθετικό ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, της 20ής Νοεμβρίου 2013, σχετικά με την πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τη βελτίωση της ισόρροπης εκπροσώπησης των φύλων σε θέσεις μη εκτελεστικών διοικητικών στελεχών των εισηγμένων στο χρηματιστήριο εταιρειών και συναφή μέτρα — ΕΕ C 436 της 24.11.2016, σ. 225.

[11] Νομοθετικό ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, της 20ής Οκτωβρίου 2012, σχετικά με την πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση της οδηγίας 92/85/ΕΟΚ του Συμβουλίου σχετικά με την εφαρμογή μέτρων που αποβλέπουν στη βελτίωση της υγείας και της ασφάλειας κατά την εργασία των εγκύων, λεχώνων και γαλουχουσών εργαζομένων — ΕΕ C 70E της 8.3.2012, σ. 162.

[12] Για συγκριτική ανάλυση των νομικών προβλέψεων των κρατών μελών, ανατρέξτε στην έκθεση του Τμήματος Πολιτικής Δικαιωμάτων των Πολιτών και Συνταγματικών Υποθέσεων του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου με τίτλο «Άδεια μητρότητας, πατρότητας και γονεϊκή άδεια: δεδομένα σχετικά με τη διάρκεια και τους συντελεστές αποζημίωσης στην Ευρωπαϊκή Ένωση», 2015, η οποία διατίθεται στον ιστότοπο του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου.

[13] http://ec.europa.eu/smart-regulation/roadmaps/docs/2015_just_012_new_initiative_replacing_maternity_leave_directive_en.pdf

Επιπλέον, το Κοινοβούλιο συμβάλλει στη συνολική εξέλιξη της πολιτικής στον τομέα της ισότητας των φύλων, μέσω των εκθέσεων πρωτοβουλίας του και επισύροντας την προσοχή άλλων θεσμικών οργάνων σε ειδικά προβλήματα, στα οποία περιλαμβάνονται:

- καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών, με την έγκριση νομοθετικής έκθεσης πρωτοβουλίας με την οποία ζητείται από την Επιτροπή να αναλάβει νομοθετική πρωτοβουλία βάσει του άρθρου 84 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, που θα προωθεί και θα στηρίζει τη δράση των κρατών μελών στον τομέα της πρόληψης της βίας κατά των γυναικών και των κοριτσιών· το ψήφισμα αυτό περιλαμβάνει μια σειρά συστάσεων^[14] και η επιτροπή FEMM έχει δημιουργήσει ειδική ομάδα εργασίας για την παρακολούθηση αυτού του ψηφίσματος·
- Η Παγκόσμια Ημέρα της Γυναίκας 2019 επικεντρώθηκε στις εξουσίες που διαθέτουν οι γυναίκες στην πολιτική. Το θέμα που επιλέχθηκε βρίσκεται στο επίκεντρο των δικαιωμάτων των γυναικών, καθώς ορίζει την ικανότητα των γυναικών να συμμετέχουν και να αποφασίζουν σχετικά με τη συλλογική διακυβέρνηση των κοινωνιών μας. Η ισότητα μεταξύ γυναικών και ανδρών είναι ένας από τους στόχους της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Με την πάροδο του χρόνου, η νομοθεσία, η νομολογία και οι τροποποιήσεις των Συνθηκών συνέβαλαν στην ενίσχυση αυτής της αρχής και της εφαρμογής της στην ΕΕ. Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο ανέκαθεν υπήρξε ένθερμος υποστηρικτής της ισότητας των φύλων και η εκδήλωση αυτή υπογραμμίζει τη σημασία της παρουσίας των γυναικών στην πολιτική, ιδίως στο πλαίσιο των προσεχών ευρωπαϊκών εκλογών·
- σύσταση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου προς το Συμβούλιο σχετικά με τις προτεραιότητες της ΕΕ για την 62η σύνοδο της Επιτροπής του ΟΗΕ για τη Θέση της Γυναίκας (CSW), με την οποία απευθύνεται έκκληση για την χειραφέτηση των γυναικών των αγροτικών περιοχών και για την πρόσβαση των γυναικών στα μέσα ενημέρωσης και τις τεχνολογίες των πληροφοριών και των επικοινωνιών, καθώς και τις επιπτώσεις και τη χρήση τους ως μέσου για τη βελτίωση των επαγγελματικών προοπτικών των γυναικών^[15]. Τον Μάρτιο του 2018, εστάλη αντιπροσωπεία της επιτροπής FEMM στην Επιτροπή του ΟΗΕ για τη Θέση της Γυναίκας.

Το Κοινοβούλιο επιδιώκει επίσης την ενσωμάτωση της διάστασης του φύλου στις εργασίες όλων των επιτροπών του^[16]. Προς τον σκοπό αυτόν, δημιουργήθηκαν δύο δίκτυα για την ενσωμάτωση της διάστασης του φύλου, τα οποία συντονίζονται από την επιτροπή FEMM. Το δίκτυο προέδρων και αντιπροέδρων για την ενσωμάτωση της διάστασης του φύλου συγκεντρώνει βουλευτές του ΕΚ οι οποίοι υποστηρίζουν την

---

[14]Ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου της 25ης Φεβρουαρίου 2014 που περιέχει συστάσεις προς την Επιτροπή σχετικά με την καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών — ΕΕ C 285 της 29.8.2017, σ. 2.

[15]Σύσταση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου της 1ης Μαρτίου 2018 προς το Συμβούλιο αναφορικά με τις προτεραιότητες της Ένωσης για την 62η σύνοδο της Επιτροπής του ΟΗΕ για τη Θέση της Γυναίκας — ΕΕ C 129 της 5.4.2019, σ. 58.

[16]Ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, της 13ης Μαΐου 2004, σχετικά με την ενσωμάτωση της διάστασης του φύλου στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο — Κείμενα που εγκρίθηκαν, ΕΕ C 61Ε της 10.3.2004, σ. 384.

εισαγωγή της διάστασης του φύλου στις εργασίες των αντίστοιχων επιτροπών τους. Υποστηρίζονται από ένα δίκτυο διαχειριστών για την ενσωμάτωση της διάστασης του φύλου στη γραμματεία κάθε επιτροπής. Η ομάδα υψηλού επιπέδου για την ισότητα των φύλων προωθεί την κατάρτιση και την ενημέρωση του προσωπικού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και των πολιτικών ομάδων σχετικά με την ενσωμάτωση της διάστασης του φύλου.

Martina Schonard

04/2019

